

Par IKP 2021.gada 2.ceturksnī

2.ceturksnī ekonomika pārsniedza pirms Covid-19 līmeni, tomēr pieaug nenoteiktība par epidemioloģisko situāciju rudenī

Saskaņā ar CSP publicētajiem datiem, 2021.gada 2.ceturksnī IKP bija par 11,1% lielāks nekā pirms gada. Pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem izaugsme 2.ceturksnī laikā sasniedza 4,4%. Ekonomikas apjomi par 0,9% pārsniedza 2019.gada 4.ceturksnī līmeni, kas bija pēdējais pirms Covid-19 pandēmijas.

Ņemot vērā sarežģīto epidemioloģisko situāciju un ieviestos ierobežojumus, šī gada sākumā ekonomika turpināja sarukt. Savukārt 2.ceturksnī, lielā mērā pateicoties bāzes efektam, ekonomikā bija vērojama strauja izaugsme.

Augstākie izaugsmes tempi procentuālā izteiksmē 2.ceturksnī bija nozarēs, kuras epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanās ir ietekmējusi visbūtiskāk. 2.ceturksnī izmitināšanas un ēdināšanas nozares pakalpojumu apjomi bija par 42,5% lielāki nekā pirms gada, būtisks kāpums gada griezumā ir vērojams lidostā apkalpoto pasažieru skaitā. Taču jāņem vērā, ka šīs nozares atkopjas no ļoti dziļas un ilgstošas lejupslīdes un joprojām būtiski atpaliek no pirmskrīzes līmeņa 2019.gada beigās.

2021.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar 2019.gada 4.ceturksni, gaisa transporta nozarē apjomi bija par 74% mazāki, izmitināšanā – par 58%, ēdināšanā, kā arī mākslas un izklaides nozarēs – par 40 procentiem.

Vienlaikus ir nozares, kuru apjomi šī gada 2.ceturksnī jau ievērojami pārsniedza pirmskrīzes līmeni. Šo nozaru vidū bija vairākas apstrādes rūpniecības apakšnozares, veselības aprūpe, informācijas un komunikācijas pakalpojumi u.c. 2021.gada 2.ceturksnī apstrādes rūpniecības apjomi bija par 15,2% lielāki nekā pirms gada. Pieaugums bija vērojams gandrīz visās rūpniecības apakšnozarēs. Strauji aug kokapstrādes un mēbeļu ražošanas apjomi. Stabila attīstība šogad vērojama ķīmiskajā rūpniecībā, metālapstrādē, iekārtu un mehānismu, elektronikas iekārtu ražošanā u.c. Stabils pieprasījums noieta tirgos Latvijas apstrādes rūpniecības uzņēmumiem dod iespēju saglabāt pozitīvus izaugsmes rādītājus. Lielākajā Latvijas preču eksporta tirgū – ES valstīs ekonomiskā situācija uzlabojas un konfidences rādītāji ir sasnieguši pēdējo gadu augstāko atzīmi. Tāpēc apstrādes rūpniecībai arī turpmāk ir potenciāls izaugsmei, it īpaši uz eksporta apjomu pieauguma rēķina, norāda Vitenbergs.

Pateicoties bāzes efektam mājāsaimniecību patēriņš 2.ceturksnī bija par 16% lielāks nekā pirms gada. Savukārt valdības galapatēriņa izdevumi 2.ceturksnī gada griezumā palielinājās par 7,1%. Investīciju apjomi 2020.gadā Covid-19 apstākļos bija salīdzinoši noturīgi un pat nedaudz pieauga. Pozitīvas tendences vērojamas arī šogad – 2.ceturksnī ieguldījumi bruto pamatkapitāla veidošanā palielinājās par 11,2%. Ieguldījumi mājokļos, citās ēkās un būvēs auga par 1,1%, investīcijas mašīnās un iekārtās – par 23,8 % un intelektuālā īpašuma produktos – par 22% salīdzinājumā ar pagājušā gada 2.ceturksni.

2021.gadā, pateicoties labvēlīgai konjunktūrai Latvijas lielākajos eksporta tirgos, eksporta apjomi aug. Šī gada 2. ceturksnī tika eksportēti par gandrīz 18% vairāk preču nekā pirms gada, pie tam jūnijā gada griezumā preču eksporta vērtība faktiskajās cenās pieauga par 31,7%. Tajā pašā laikā pakalpojumu eksports būtiski atpaliek no pirmskrīzes līmeņa (2.ceturksnī - pieaugums par 10%). 2020.gadā tas samazinājās par 21,4%. Kritumu lielā mērā ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežojumu skarto aviācijas un tūrisma pakalpojumu nozaru eksports. Sarūk arī tranzīta pakalpojumu eksports.

J.Vitenbergs norāda, ka kopumā ekonomikas salīdzinoši straujā atkopšanās liecina, ka vairumā gadījumu uzņēmumi ir spējuši pielāgoties jaunajiem apstākļiem. Būtisks devums ir bijis arī sniegtajam valsts atbalstam – gan dīkstāves un subsidēto darba vietu pabalstam, gan apgrozāmo līdzekļu grantam uzņēmumiem, jo tas deva iespēju saglabāt uzņēmumu potenciālu un pietiekami ātri atsākt uzņēmējdarbību. Līdz ar vakcināciju ir uzlabojusies izredzes ātrāk pārvarēt Covid-19 pandēmiju. Taču tuvākā laika perspektīvas joprojām ir neskaidras, jo epidemioloģiskā situācija pēdējās nedēļās pasliktinās vīrusa jauno paveidu dēļ, bet vakcinācijas tempi palēninās. Tādēļ, svarīgi ir nodrošināt strauju vakcināciju, Covid-19 saslimušo ārstēšanu, kā arī epidemioloģisko pasākumu ieviešanas turpināšanu – tam visam ir tieša ietekme uz ekonomikas attīstību gan īstermiņā, gan vidējā termiņā.

Ekonomikas ministrija prognozē, ka gada otrajā pusē izaugsme tempi būs lēnāki nekā 2.ceturksnī, jo pakāpeniski zudīs bāzes efekta ietekme. Kopumā 2021.gadā ekonomikas izaugsme var būt robežās no 3-4%. Tomēr, joprojām saglabājas augsta nenoteiktība.

